

Договори о сарадњи етнографских музеја

Јесење припреме спортиста

СНН

Мохачани обнављају српски храм

Срби на југу негују сећање на Душана Павлова

ПОЛИТИКА

Хоће ли Шенгенски уговор преживети?

Граничне контроле у ЕУ постају све чешћа пракса

Свакодневно нека држава чланица шенгенске зоне успоставља све чвршће контроле кретања на својим границама. Контрола је било и пре, али сада видимо невероватан интензитет, као и велики број држава које учествују у успостављању рестриктивних мера. Шенген ће преживети, али ће се у наредном периоду значајно увећати мере које угрожавају слободу кретања.

Овако др Александар Митић, научни сарадник Института за међународну политику и привреду види будућност читавог концепта простора слободног кретања унутар Шенген зоне. Док Словенија планира да суспендује Шенгенски споразум и уведе граничне контроле са Хрватском и Мађарском, немачка влада најавила је увођење контрола на границама са Пољском, Швајцарском и Чешком, као и проширене граничне контроле са Аустријом. Од ја-

нуара до краја септембра, приближно 100.000 људи илегално је прешло немачку границу, а број поднетих захтева за азил приближио се рекордном нивоу са врхунца мигрантске кризе 2015. године.

Налазимо се, како каже Александар Митић, у једном веома специфичном тренутку када је реч о миграцијама и слободи кретања широм Европске уније, као и самог европског континента.

„Неколико фактора додатно је по-

горшало ионако тешку ситуацију везану за илегалне уласке у земље Старог континента. Све оно што се одвија на Блиском истоку, сукоб који ствара нове миграторне притиске и наравно политички догађаји, односно сама ситуација у земљама ЕУ које се суочавају са значајном радикализацијом и значајним незадовољством група, нација и вера које су јако незадовољне и својим статусом, али и политичким ставом држава у којима живе према сукобу на Блиском истоку, доприноси даљем погоршавању ситуације”, каже Александар Митић.

Он подсећа да се следеће године одржавају избори за Европски парламент на којима се очекује да ће политичке партије које се снажно и одлучно противе миграцијама и илегалним имигрантима, а које су уједно спремне на неке од најрадикалнијих мера, у многим државама чланицама, однети сасвим сигурно велики број гласова, ако не и победу. Управо се из овог разлога Бриселу и другим градовима широм Европе жури у доношењу пакта везаног за миграцију, сматра Митић.

Он објашњава да би постојање таквог пакта донекле олакшало појединим државама, јер би „правилније” распоредило терет илегалне имиграције на све земље чланице ЕУ.

„Наравно, постоје и државе које се оваквој врсти договора противе, попут Мађарске, због чега је судбина доношења оваквих договора и закона неизвесна, а њихова примена проблематична. Ових дана видимо једну додатну ескалацију унутар ЕУ, између њених чланица, односно унутар шенгенског простора. Да ли ће то довести до укидања Шенгена? Неће. Да ли то у неку руку обесмишљава Шенген? Ту већ можемо да дискутујемо и кажемо да то у већој мери угрожава ону слободу кретања на коју су људи навикли унутар

шенгенског простора”, закључује Митић.

Дипломата у пензији, Бранко Бранковић, сматра да се решење не налази у кажњавању и репресалијама према илегалним имигрантима, већ да узрок проблема треба потражити у разлозима њихове емиграције из матичних земаља. Због чега у њиховим отаџбинама и дедовинама нема услова за рад, економски развој и безбедност?

„Све земље Европе, а уз њих наравно и Сједињене Америчке Државе, не презају од тога да направе одговарајуће политичке, економске, па чак и војне потезе, ако је њима то у интересу, и да те земље одакле долазе избеглице ставе у ситуацију да њихов народ мора да бежи, јер једноставно не могу да преживе”, каже Бранковић.

Шенген је, наглашава он, сјајна идеја, али земље ЕУ морају да учине све што је у њиховој моћи да се услови у земљама одакле долазе избеглице поправе, како не би више бежали од глади и немаштине.

„Знају сви какав је био колонијализам, па после тога и неоконијализам. Након државног удара у Нигери тамо се и даље налази две и по хиљаде француских војника, као и хиљаду америчких који настављају са својом експлоатацијом. Наравно да народ бежи одатле и не само из Нигере него из многих других афричких земаља. Имате ситуацију да су најбогатије земље Африке, пуне злата, дијаманата, нафте и свега – најсиромашније земље. Наравно да народ бежи одатле”, каже он.

Бранковић сматра да је за решавање овог проблема кључно да се те исте земље Шенгена постарају да се услови живота – економски, политички, безбедносни, створе у свим тим земљама, како људи не би били приморани да беже и живе као избеглице. Нико од западних земаља не води рачуна о томе, већ се и даље понашају насилнички и експлоатишу једне те исте земље. Сада те колонијалне силе плаћају цех због тога што су вековима тај народ и ту земљу експлоатисали, а и дан данас покушавају да учине исто, закључује Бранковић.

Д. А.

Сусрећ Братишлага Гашића и Шандора Пинтера

Појачана полицијска сарадња у откривању кријумчара људи

По један мађарски полицајац учествоваће заједно са српским колегама у акцијама хапшења кријумчара миграната на територији Србије, како би правовремено биле размешане информације у вези са ирегуларним мигрантима, саопштило је Министарство унутрашњих послова Србије.

МУП је у саопштењу навео да су то договорили министар Братислав Гашић и мађарски министар унутрашњих послова Шандор Пинтер, који су током састанка на граничном прелазу Реске разговарали о заједничкој борби против ирегуларних миграција.

У циљу борбе против организованог криминала и ирегуларних миграција, предложено је оснивање заједничке радне групе између припадни-

ка министарстава унутрашњих послова Србије и Мађарске, додаје се у саопштењу.

Припадници МУП Србије на састанку су изнели и предлоге за убрзавање протока робе и возила, као и за вршење граничне контроле на брзој прузи, како би били спремни за почетак функционисања железничког саобраћаја на брзој прузи Будимпешта-Београд.

Д. А.

Маја Гојковић поново посетила Будимпешту

Нови подстицаји за сарадњу етнографских музеја

Потпредседница Владе Републике Србије и министарка културе Маја Гојковић састала се у Будимпешти са министром културе и иновација Мађарске Јаношем Чаком, а на састанку је истакнут обострани интерес две земље за унапређење сарадње у области културе, у складу са изузетно добрим и пријатељским односима две државе.

Гојковићева и Чак су присуствовали потписивању Меморандума о сарадњи између етнографских музеја Србије и Мађарске, што потврђује велики значај и интерес за ширење сарадње у области културног наслеђа између две земље, саопштило је Министарство културе Србије. Меморандум о сарадњи, који су потписали директор Етнографског музеја Србије Марко Крстић и заменик генералног директора Етнографског музеја Мађарске Габор Вереш, предвиђа успостављање повољних услова за даље развијање сарадње у областима заштите, очувања и промоције етнологског, антрополошког и

нематеријалног културног наслеђа, као и подстицање размене знања, информација и стручњака у области очувања и заштите. Гојковићева и Чак указали су да овај документ има стратешки значај, полазећи од јасног препознавања вредности неговања културног наслеђа, као и истакнуте улоге етнографског музеја у култури обе земље, а министарка Гојковић је указала да је то значајно и због тога што Етнографски музеј Мађарске представља добар узор за иновирање сталне поставке српског музеја. Министри су нагласили да су укупни односи Србије и Мађарске најбољи у историји, уз посебан подстицај на нај-

вишем државном нивоу, о чему сведоче и претходна заседања двеју влада, као и оснивачка седница Савета за стратешку сарадњу, на којима је културна сарадња добила додатни подстицај, те чињенице да је њихов данашњи сусрет трећи у овој години, увек са конкретним договорима. Гојковићева и Чак су указали да у актуелном времену бројних конфликата и изазова, стабилност и сарадња добијају све већи значај, као и да у том контексту култура може много да помогне у међусобном разумевању наших народа. Полазећи од тога, Гојковићева и Чак су се сагласили о наредним корацима у унапређењу сарадње и заједничком раду на бројним пројектима како између установа културе, која би подразумевала размену искустава и изложби, тако и у области филмске индустрије и промовисању важних тема из заједничке историје. Маја Гојковић и Јанош Чак су се сагласили да је важно да се искористе бројни потенцијали за јачање сарадње у области филмске уметности и договорили да се премијера филма о Јанку Сибињанину поред Будимпеште одржи и у Београду, где су се и снимале поједине сцене. Гојковићева је предложила да се у циљу јачања културних веза организује и манифестација Недеља културе Мађарске у Србији и обрнуто како би се предста-

вило културно наслеђе и савремено стваралаштво две земље. Такође, позвала је и на представљање мађарске културе у оквиру важног националног програма Престоница културе Србије, те напоменула да је ове године Чачак прва престоница културе Србије, а да ће наредне године то бити Ужице, као и да је читав пројекат покренут по моделу европске престонице културе. На састанку се разговарало и о даљим могућностима сарадње кроз потписивање билатералних споразума, међу којима је посебно значајан будући Програм сарадње у области културе за период 2024–2027. године, као и Меморандум у области националних филмских архива. Гојковићева и Чак су разговарали и о заштити културног наслеђа, посебно о сарадњи и размени искустава у оквиру пројекта „Дворци и виле“ у домену разматрања модалитета заједничких активности у циљу упознавања са најбољим праксама јавно-приватног партнерства и у том оквиру договорили су посету српских стручњака Будимпешти. Гојковићева је министра културе и иновација Мађарске позвала у званичну посету Србији у циљу даљег јачања културних веза, што је министар Јанош Чак прихватио, каже се у саопштењу Министарства културе Србије.

Д. А.

Дубравка Ђедовић Хандановић:

Нафтовод Србија-Мађарска биће готов до 2028. године

Министарка рударства и енергетике у влади Србије Дубравка Ђедовић Хандановић, најавила је да ће нафтовод Србија-Мађарска бити изграђен у наредних пет година.

„Кренули смо са изградњом нафтовода Србија-Мађарска који је у фази израде техничке документације, а инвеститор ће бити Транснафта. План је да изградња овог нафтовода буде завршена до 2028. године, што ће омогућити транспорт око четири милиона тона нафте“, рекла је министарка. На томе ће се радити упоредо са проширењем капацитета за складиштење нафте, што је предуслов да повећамо наше обавезне резерве у

складу са европском регулативом, рекла је министарка Ђедовић Хандановић на Гасном форуму Југоисточне Европе у београдском хотелу Фалкенштајнер.

Она је истакла да је тај нафтовод до Мађарске важан због диверсификације снабдевања сировом нафтом. Говорећи о гасу, рекла је да држава планира до 2028. године да изгради и гасоводе са Северном Македонијом и Румунијом.

Гасни форум Југоисточне Европе организује портал „Енергија Балкана“ под покровитељством Министарства рударства и енергетике, а главна тема форума је успешно пословање

на путу ка Net Zero економији, с обзиром да гас има кључну улогу у спровођењу зелене енергетске транзиције.

Д. А.

СЕЋАЊЕ

Меморијални скуј у Новом Сентивану

Живи сећање на Душана Павлова

У намери да отргну од заборава сећање на Душана Павлова, Сегединска месна српска заједница и Српска заједница у Новом Сентивану, организовале су у тамошњем Дому цивилних заједница програм посвећен овом нашем културном посленику, који је рођен пре деведесет, а преминуо пре тридесет година.

Меморијално вече у оквиру „Дана српске културе у Сегедину“, уприличено је на дан рођења културног посленика и дугогодишњег шефа Катедре за српскохрватски језик и југословенску књижевност Високе наставничке школе, који је рођен 25. октобра 1933, а преминуо 18. маја 1993. године. Нажалост, он је прерано отишао, оставивши за собом огромну празнину.

Управо тог кратког, али веома садржајног живота Душана Павлова присетили су се сви који су дошли на ово вече, са циљем да још једанпут одају почаст врском интелектуалцу, професору, аутору бројних публикација, културном неимару, али пре свега човеку који је својим делом заслужио да има посебно место у културној заоставштини српског народа у Мађарској. Као што обично бива у српском народу, а то је у својој уводној поздравној реч нагласио и Миленко Радић, новинар и модератор вечери, нажалост, великани се брзо заборавају.

Можда је управо и та, помало ту-

жна чињеница, навела организаторе да приреде својеврсно спомен-вече, на које су позвали удовицу и ћерку Душана Павлова, Марију и Милицу Павлов. Окупљеним мештанима из Деске, Сирига, Сегедина и Новог Сентивана, поштоваоцима дела некадашњег суграђанина, поздравне речи на српском и мађарском језику упутиле су Мина Веселинов, председница и Зита Веселинов, потпредседница новосентиванске цивилне организације, а потом је укратко о животу и раду Душана Павлова, у својству модератора, говорио Миленко Радић, који је био студент популарног чика Душка, како су га многи ословљавали.

Евоцирајући успомене из студентских дана, он је подсетио да су Душана Павлова без изузетка сви студенти поштовали и обожавали, као професора и као човека. Он је за собом оставио уџбенике и скрипте, а као заљубљеник у романтизам, саставио је скрипту под насловом „Српска књижевност у доба романтизма“, а заједно са Драгутином Недучином рад

„Хрватска књижевност у доба романтизма“.

„Адам Драгосављевић и његово доба“, била је тема његове докторске дисертације за коју је прикупио доста материјала, али она, нажалост, стицајем околности, никада није предата на одбрану. Међутим, ова студија, посвећена познатом педагогу и филологу, рођеном 1800. године у Бремену, савременику Вука Ст. Караџића, остала је у рукопису. Тај рукопис је 2013. године објављен у склопу едиције „Барањске свеске“, која је посвећена животу Срба у мађарском делу Барање.

О седмом броју „Барањских свезака“, у својству главног и одговорног уредника заједничког издања Самоуправе Срба у Печују и Печујско-барањског српског удружења, говорио је аутор овог извештаја, који је подсетио да је стручно уређивање рукописа најпре отпочео Стеван Поповић. Након његове смрти, тај задатак је преузео др Предраг Степановић, доцент будимпештанског Универзитета „Лоранд Етвеш“, који је у предговору издања, под насловом „Заборавањем посленик“ написао:

„О Адаму Драгосављевићу значајнију студију је написао још Ђорђе Магарашевић (1857-1931), а онда као да је пао у заборав. Да се то, ипак, не би у потпуности догодило, да би се обновило сећање на нашег заслужног Барањаца, потрудио се дугогодишњи професор Катедре за српскохрватски језик и књижевност Високе наставничке школе у Печују Душан Павлов (1933-1993), који је припремио докторски рад о Адаму Драгосављевићу, али га, стицајем околности, никада није предао на одбрану. После више од четврт века, рукопис тог рада за објављивање је уступила његова кћи, др Милица Павлов, и тиме омогућила да се српска

културна јавност подсети на свог заборавањеног трудбеника и поново упозна са његовим животом и радом.“

Током вечери, о Душану Павлову, као колеги, и периоду проведеном на Катедри за српскохрватски језик и југословенску књижевност Високе наставничке школе у Печују, говорио је и Павле Папулин, дугогодишњи лектор те школске установе, који је изнео бројне шаливе анегдоте, везане за шефа катедре, његове пријатеље и њега самог. Он је признао да је захваљујући управо Душану Павлову успео да савлада бројне тешкоће са којима се до тада суочавао и да је од њега добио „једно литерарно крштење“, које је резултирало формирањем личности.

У оквиру вечери, успомене везане за Душана Павлова евоцирали су и Јелена Марковљев Веселинов, Мирјана Радић, Миљивој Ђорђевић и Божићар Путник. Сви они сложили су се да је некадашњи Сентиванац, који је сахрањен у Печују, за свог кратког живота за собом оставио неизбрисив траг. За живота имао је само два радна места: Високу наставничку школу, где је провео 27 година, и Печујску основну школу, гимназију и ђачки дом „Мирослав Крлежа“, где је као заменик директора радио све до своје смрти.

Његови некадашњи студенти и ученици и данас га се сећају. У „Српском календару“, објављеном 1994. године, Милан Ружин, такође Сентиванац, врсно интелектуалац, просветар, педагог, у некрологу који је посветио свом великом пријатељу Душану Павлову, написао је:

„Није газио ничије, али је своје уздизао до неба. То је чинио и на радном месту, па су га студенти још дуго година обилазили тражећи од њега савете или помоћ, а Душко је био свесрдан, ништа му није било тешко. Био је и остао увек свестан Србин, који се својим српством и онда дичио, када смо ми многи подвигли репове. Волео је знад свега оно што је српско.“

У људске врлине Душана Павлова стекли су увид сви који су 25. октобра присуствовали спомен-вечери. Њено одржавање је суфинансирала Самоуправа Срба у Мађарској.

П. М.

СЕЋАЊА МИЛИЦЕ И МАРИЈЕ ПАВЛОВ

Свога оца се током вечери присетила и др Милица Павлов, која је евоцирала, између осталих, и успомене везане за боравке у Новом Саду, где је Душан Павлов сакупио грађу за своју докторску дисертацију. Она му се придружила у једном делу посла у Новом Саду и помогла у проналажењу разних наслова и бележењу података. Наравно, говорила је и о свом посебном односу са оцем, о неким занимљивим моментима и сликама из породичног живота.

Евоцирању успомена придружила се и Марија Павлов, удовица Душана Павлова, која се присетила времена када је упознала свог мужа, са којим је све до његове смрти живела у љубави и разумевању.

Одржана ванредна седница Скупштинине ССМ

АКТУЕЛНО

Како до окончања обнове школске зграде у Сегедину

Чланови Скупштине ССМ су на седници одржаној прошле недеље, расправљали и одлучивали о томе да ли треба продужити уговор са фирмом која је до сада радила на реновирању школе у Сегедину, а формиран је и одбор који ће се позабавити овим пројектом, односно разлозима због којих он још није завршен.

Осма овогодишња седница Скупштине Самоуправе Срба у Мађарској (ССМ), овога пута ванредна, одржана је 30. октобра, уз председавање Вере Пејић Сутор, председнице тог тела. Тема више-часовне седнице била је: одлучивање о продужетку уговора фирми „Енергомонтинг“, за извођачке радове пројекта изградње Српског образовног центра у Сегедину. На седници је од 15 чланова Скупштине било присутно њих 11, док су гости били Ласло Ошонци, контролор за статистику и грађевину, и др Атила Пустаи, адвокат који је радио целокупну преписку за јавне набавке, као и представници медија.

Да подсетимо да је ССМ покренула процес (TSS – teljesítési igazolási szolgálat), како би се установило које је, од потписаних обавеза, „Енергомонтинг“ испунио, докле је стигао и какво је стање пројекта. Овај процес треба да се заврши у другој половини новембра, када ће се сазнати право стање пројекта у целини. Како сазнајемо, има делова пројекта који су завршени са 70 одсто, а неки у далеко

мањем обиму. Завршетком процеса ТСС, ССМ може да преузме кораке у вези са поновним расписивањем јавне набавке, ради наставка изградње.

Самоуправа Срба у Мађарској располаже са близу 300 милиона форинти намењених за овај пројекат, а државни секретар Миклош Шолтес обећао је, мада усмено, још 500 милиона. Према речима Игора Руса, скупштинског делегата који је донедавно био један од потпредседника ССМ, ова институција је извршила све правне обавезе да би се процес ТСС покренуо. „Енергомонтинг“ се изјаснио да ће дати своју сагласност за ТСС, али до сада нису доставили никакав материјал. Теренски увид је у току, а 26. октобра је више стручњака ТСС-а изашло да процени радове.

До дана одржавања скупштинске седнице, „Енергомонтинг“ се није изјаснио да ли жели продужетак уговора, тако да је сазив Скупштине једино могао да изгласа да се уговор не продужи. Током седнице, према речима Игора Руса, „дискусија није била конструктивна, јер се више говорило о томе ко је кривац за насталу ситуацију, него о томе који би били следећи кораци како би се ситуација решила, да се бар забавиште и део основне школе на Калвиновом тргу у Сегедину заврше у догледно време“.

Детаљ са једног од прошлих заседања Скупштине ССМ

Из овог разлога је Скупштина ССМ одлучила да се оформи „ад хок“ одбор, који ће се позабавити пројектом и разлозима због којих је дошло до ове ситуације. Чланови овог одбора биће Милан Ђурић, Кристифор Брцан и Петер Дунаи.

Члан Скупштине ССМ, Кристифор Брцан, сматра да је настала ситуација тешка и да није једноставно наћи решење. За то су, како каже, потребна знатна материјална средства. Он је посетио градилиште са једним стручњаком и каже да се види да је конструкција одрађена, да је у свим

сегментима започета обнова, али да ништа није завршено. Према Брцану, „слика није толико очајна, колико се представља“.

„Из извештаја који смо видели, мислим да је истина негде на средини. Имам утисак да је обнављање зграде рађено без плана. Сви сегменти су започети, а ништа није довршено. Оно што је очајно, јесте ситуација која се у последње време може видети на седницама Скупштине ССМ. Гледају се приватни интереси, не знам коме то иде у прилог. Више пута сам наглашавао да чланови Скупштине морају да буду апсолутно независни, да размишљају својом главом о томе шта је најбоље за српску заједницу и српско школство у Мађарској“, рекао је за наш лист Кристифор Брцан.

К. П.

Наши ствараоци на јештинском „АРТ маркету“

Драгоцени контакти са колегама и публиком

У Будимпешти је крајем октобра одржан традиционални Сајам савремене уметности „АРТ маркет“, водећи у овом делу Европе, који већ годинама окупља уметнике из целог света. Ове године представило се око сто излагача, из тридесет земаља, са четири континента, а међу учесницима су били и наши уметници.

Милан Ђурић

На овогодишњем сајму уметности, своја уметничка дела су излагала и двојица Срба из Мађарске – Милорад Крстић и Милан Ђурић. Милорад Крстић, ликовни уметник, већ тридесетак година живи и ствара у Будимпешти. Годинама излаже на „АРТ маркету“, а овога пута је имао већи штанд него раније. Изложио је своје најновије радове, настале ове године, а такође и оне које смо имали прилике да видимо на изложби у Сентандреји, организованој у сарадњи са радионицом „Венцемил“.

Уметникова инспирација је сама уметност, култура, женски ликови у разним ситуацијама.

„Битно је да се обезбеди непрестана присутност Милорада Крстића. Публике је све више и то нарочито

младих људи заинтересованих за уметност. Иза Милорада већ тридесетак година стоји мали породични тим, под називом 'Дарвин бифе арт лаб' (Хермина Роцков, Радмила Крстић и Јанош Хурди Фехер). Организујемо посете атељеу, где заинтересовани могу да се упознају са уметником, са његовим радовима и ценама. Тим ради организацију, обезбеђује финансирање, организује изложбе, издања, филмове, позоришне представе“, рекла је Хермина Роцков за наш лист.

Ликовни уметник Милан Ђурић из Будимпеште, први пут је излагао на овом сајму.

„Сајмови су места где можемо да

пријемо ближе публици, или публика нама, и места где је могуће остварити сасвим другачије контакте, него на групним и самосталним изложбама. Излагање може да унапреди посао уметника. Није довољно да човек само ствара, та дела треба да стигну до људи, који су заинтересовани“, каже Ђурић за наш лист.

Радови које је овога пута изложио нису из једног периода. Каже да их је наменски бирао тако да буду из различитих периода, различитог формата и урађени разним техникама. Он истиче да се у последње време највише бави сликарством, па графика на овој изложби није била у првом плану.

К. П.

Милорад Крстић

СУСРЕТИ

ВЕСТИ

Седница у Печују

Савет народности о
начинима финансирања

У Градоначелничком уреду Печуја одржана је седница Савета народности у престоници Жупаније Барања, којом је председавао Иштван Аут, саветник тог тела. На заседању којем је присуствовао и Радован Горјанац, председник Печујске српске самоуправе, нашле су се актуелности које се тичу народности у Печују.

Међу њима, и могућност новог концептирања расподеле финансијских средстава, датих од стране локалне самоуправе града Печуја

представничким телима народности. Наиме, Иштван Аут је на форуму изнео предлоге, везане за додељивање материјалне подршке народносним самоуправама, који би се базирали на новим принципима. Између осталог ти критеријуми су и учешће представника мањина на седницама Савета народности, број програма остварених у једној календарској години, активности народносних самоуправа итд.

Наравно, оваква иницијатива председника Савета народности

нашла је на различите реакције присутних. Дискусија о поменутом питању наставиће се и на следећој седници поменутог тела, које је током форума размотрило и организационе припреме, везане за прославу Дана народности, који је заказан за 18. децембар.

Овогодишње празновање Дана народности одржаће се у печујском Хрватском позоришту, а концептирање програма је у току. Иштван Аут је на крају форума од представника народности затражио да хитно поднесу своје предлоге, везане за програм свечаности у склопу које ће се уручити и мањинске стипендије појединим гимназијалцима и студентима, који су чланови народносних заједница, а који се својим радом и учењем посебно истичу.

П. М. Радован Горјанац

Сарадња њобрајимских градова

Мохачани гостовали
у Апатину

Након братимљења Мохача и Апатина, које је уприличено крајем маја ове године, два града су већ остварила бројне заједничке програме, пре свега на пољу спорта и туризма. Руководство Општине Апатин, председањом Дубравком Кораћ, председањом општине, недавно је својим побратимима упутило писмо да својим присуством 24. октобра увеличају свечану седницу, поводом обележавања 79. годишњице ослобођења општине од окупатора.

Трочлана делегација града Мохача у саставу: Арон Черди, заменик градоначелника, Андраш Кираљ, активиста локалне самоуправе, и Душан Мате, председник Самоуправе Срба у Мохачу, одазвала се позиву својих побратима и присуствовала свечаности, одржаној у великој сали Дома културе у Апатину.

Након свечане седнице, културно-уметничког програма и доделе признања „24. октобар“ најзаслужнијим грађанима за текућу годину, уприличено је и уручење уговора о стипендирању ученика сред-

њих школа, као и полагање цвећа и венаца на бисте народним херојима.

И Мохачани су положили венац, а потом су са својим домаћинима, у чијим редовима је био и Иштван Петер, одборник Општине Апатин, разговор повели о предстојећим заједничким програмима. Они су упутили позив Апатинцима да учествују на меморијалном међународном фудбалском турниру „Јожеф Секо“, који ће се први пут одржати у Мохачу почетком децембра.

На овој спортској манифестацији, посвећеној дугогодишњем градоначелнику барањског града, који је преминуо 2019. године, учествоваће 8 екипа. Поред тима домаћина, ту ће бити и седам фудбалских екипа тринаестогодишњака из побратимљених градова града Мохача.

Апатинци су прихватили позив, а о даљим појединостима сарадње на релацији Апатин-Мохач разговараће се почетком децембра, у мађарском граду на обали Дунава, који повезује ова два насеља.

П. М.

Акција у Мохачу

Наставља се обнова
српског храма

Српска православна црква у Мохачу, посвећена Духовима, постепено добија нов изглед. Захваљујући пројекту „Мохач 500“, који се реализује поводом 500. годишњице Мохачке битке, бројни културно-историјски споменици града Мохача се обнављају, али и шире.

Влада Мађарске улаже значајна средства у пројекат „Мохач 500“, који обухвата и спољашњу реконструкцију српског православног храма и његове околине.

Сви који долазе у ову цркву, посвећену Силаску Светог Духа на апостоле, са задовољством констатују да је пуно тога урађено на улепшавању древног српског православног храма.

Урађено је поплочене простора, који се налази пред самим улазом у цркву, а такође су урађени и бројни други извођачки послови на светом храму.

Нема сумње да ће духовска српска православна црква у Мохачу до почетка свечаног обележавања 500. годишњице Мохачке битке споља бити потпуно обновљена. А све то захваљујући финансијским средствима Владе Мађарске, која приоритетним

сматра остваривање пројекта на чијем челу се налази Јанош Харгитаи, посланик у Парламенту Мађарске и комесар за координацију задатака, везаних за свечано обележавање 500. годишњице Мохачке битке.

П. М.

Завршница манифестација у Будимпешти

КУЛТУРА

Преглед програма „Српски дани“

У завршници вишенедељне манифестације „Српски дани“, у Будимпешти, одржан је низ програма чији су учесници били ствараоци и извођачи из наше матичне земље, Републике Српске и Мађарске.

У свечаној сали Текелијанума одржано је књижевно вече Жељка Пржуља, српског писца из Српског Сарајева. Присутне је најпре поздравила Биљана Гутић Бјелица, амбасадор БиХ у Будимпешти. „Ми Срби, ма где живели, нажалост, мало познајемо ситуацију и околности Срба који живе у другим земљама. За то можемо кривити бивше режиме, бивши систем образовања, ауторе уџбеника. Али ако ми то не променимо, онда можемо кривити искључиво себе саме. Наша је обавеза да ту ситуацију променимо и користимо сваку прилику да се међусобно што боље упознамо и представимо једни другима“, рекла је, поред осталог амбасадор БиХ.

Модератор промоције била је Јасмина Латас, учитељица Српске школе „Никола Тесла“ у Будимпешти. Она је представила књижевно стваралаштво Жељка Пржуља, књижевника и писца и његову књигу „Владака – слава му и милост“. Писац се у својим романима, збиркама прича и песама бави историјским, савременим и животним темама.

Роман говори о борби Срба у 17. веку, јужно од Сарајева, да сачувају своју веру и потомство, у време Османске империје. Пржуљ каже да он живи у крају где је Свети Василије Острошки један од најпоштованијих светаца у народу. Када се упознао са њим и његовим писањем, за кратко време је направио концепт свог романа. Од четири писца, који су се бавили овом тематиком, Жељко Пржуљ је изабран за једног од најбољих.

Главне личности у књизи су: владика Василије Острошки и Баја Пивљанин, српски јунак страдао од турске сабље, чија је глава послана султану 130 година, пре главе Карађорђа.

Након књижевне вечери Жељка

Пржуља у Текелијануму, у Галерији „Круг“ је, у оквиру манифестације „Српски дани“, отворена изложба калиграфских радова уметнице Весне Станисављевић, као и изложба радова насталих на традиционалној иконописачкој радионици у Будимпешти. Присутнима су се, осим уметнице, обратили и Љубомир Алексов, српски представник у Парламенту Мађарске, Иштван Шимичко, вођа посланичке групе Демокришћанске партије и Милан Ђурић, председник Удружења уметника „Круг“.

У свечаној сали Текелијанума, поводом манифестације „Српски дани“, постављена је изложба Српског института, о животу и делу Саве Текелије. „Изложба се састоји од 15 паноа, који детаљно приказују заслуге Саве Текелије и његов животни пут, са много појединости које нису познате јавности. Изложба је први пут била постављена у Сегедину, а до 28. октобра може се погледати у Текелујануму“, рекао је Пера Ластаић, директор Српског института, за наш лист.

У четвртак, 26. октобра, у просторијама Галерије „Круг“ отворена је изложба Борка Мочевећа, ликовног уметника из Сарајева. Мочевећ је млади таленат, који је у својој петнаестој години насликао прво уље на платну и постао члан „ФИСА“. Академско образовање стекао је на Паневропском универзитету „Апеирон“. Био је учесник многих ликовних колонија, а имао је неколико самосталних изложби.

Изложбу је отворила амбасадорка БиХ у Будимпешти Биљана Гутић Бјелица, а према речима критичара Војислава Вујановића, Мочевећеве слике имају своју дубину која нас опомиње и обавезује, са којима морамо водити дијалог да бисмо доспели до нивоа које нам нуди овај уметник.

Љубитељима сликарства ова поставка ће бити доступна наредних месец дана.

У петак, 27. октобра, у свечаној сали Текелијанума, одржан је концерт Српског певачког друштва „Слога“, најстаријег у Сарајеву. На почетку програма приказан је филм о раду и историјату хора, који је основан 1888. године. „Слога“ је постојала до доласка комуниста на власт и од тада па до распада Југославије, постоји као црквени хор. Пре наступа на коме су биле заступљене мелодије Стевана Мокрањца, Корнелија Станковића и руских композитора, госте је поздравила Биљана Гутић Бјелица, амбасадор БиХ у Мађарској.

У Текелијануму, на истом месту где је 1826. године основана Матица српска, у суботу, 28. октобра, одржана је промоција монографије „Понос нације“, поводом обележавања 175 година Галерије Матице Српске. Ауторка је др Тијана Палковљевић Бугарски, управница Галерије Матице српске у Новом Саду.

На промоцији су, поред ауторке, говорили и мр Данило Вуксановић, др Бранко Бешлин и др Мирјана Д. Стефановић. Они су представили књигу која говори о историјату Галерије Матице Српске, истичући њену улогу у изградњи националног идентитета кроз прикупљање, излагање и представљање дела ликовне уметности. Књига је обогаћена великим бројем документарних фотографија и репродукција уметничких дела. На крају програма, протојереју Зорану Остојићу, архијерејском намеснику, уручена је Сребрна јубиларна медаља Галерије Матице српске.

Манифестација „Српски дани“ затворена је представом Српског позоришта у Мађарској, рађена по тексту Јована Јањића, „Патријарх Павле – бити човек међу људима и нељудима“, са глумцима Александром Дунићем и Миланом Малбашом, у режији Милана Руса.

Пред двадесетак гледалаца представа је изведена по 42. пут, а дан пре Будимпеште, го-

ставала је у Сантову, у тамошњем парохиском дому. Тако се представа, о којој смо већ више пута писали, вратила у град свог настанка и у великом стилу затворила манифестацију „Српски дани“. Од нашег последњег извештавања о њој, представа је прелетос одиграна у сомборском Културном центру. У оквиру разних летњих фестивала, видели су је и Алексинац, Соко Бања и Владимирци, где су је погледали владика шабачки Јеротеј и седамнаест свештеника. Ледио је Горњи Милановац, испред манастира Савинац – задужбине кнеза Милоша, а у септембру је одиграна у Дрвару, једној од четири општине са српском већином, која је остала у Федерацији БиХ, затим у Честерегу у Банату – општина Житиште, где у црквеној порти постоји велики мурал патријарха Павла. Извођења су настављена у Љубовији, Бајиној Башти, Идвору, у лепој акустичној сали Дома културе, коју је Михајло Пупин 1935. године сазидао, да се одужи свом родном месту. У децембру се планирају извођења у Републици Српској, у Руду и Фочи, затим у Чачку, Сурдулици и Владичином Хану.

Катарина Павловић Бачи

ИСТРАЖИВАЊЕ

Откриће српских археолога

Пронађени гробови блиских сарадника кнеза Лазара

На гробљу око цркве у селу Дворине испод планине Венчац код Аранђеловца, откривено је неколико надгробних плоча од мермера из 14. века. На једној је уклесан натпис са именом Братисава (Вратисава) Болића, једног од људи врло блиских кнезу Лазару, који је био у његовој служби.

Археолошка истраживања спроведена на локалитету Дворине испод Венчаца су још једном показала колико је овај локалитет од изузетног значаја за српску археологију. Феноменално откриће направили су археолози када су открили надгробну плочу са именом покојника који је био у служби кнеза Лазара.

Археолошка ископавања на Дворинама спроводи Народни музеј у Аранђеловцу, под руководством доц. др Дејана Радичевића са Одељења за археологију на Филозофском факултету у Београду. Најновија истраживања спроведена су на гробљу око остатака монументалне средњовековне цркве (27 x 14 м) и на објекту за који се претпоставља да су „двори“ Павла Бакића.

На гробљу око цркве откривено је неколико надгробних плоча од мермера из 14. века. На једној је био уклесан натпис који указује да је испод био сахрањен Братисав (Вратисав) Болић, човек у служби кнеза Лазара. Археолози нису сигурни да ли је покојник Братисав или Вратисав, јер прво слово не може најбоље да се прочита, рекао је за портал Све о археологији кустос музеја Владан Миливојевић.

У сваком случају ово је изузетан налаз, с обзиром да се у археологији не срећу тако често надгробне плоче са

натписима, а које саопштавају који покојник је био испод сахрањен. Још ређе се срећу надгробне плоче битних особа. Такође, ова надгробна плоча додатно потврђује датовање археолога.

Монументална црква на Дворинама дугачка је 27 м и широка 14 метара. По димензијама, начину градње и украшавању превазилази владарске задужбине тог времена. Изграђена је почетком 14. века, а украшена је живописом великих мајстора.

Занимљиво је то да о овој цркви нема трагова у писаним изворима, што је јако необично, имајући у виду њену величину, а многе друге цркве и манастири из средњег века су углавном документовани.

Што се тиче „двора“ последњег српског деспота Павла Бакића (15-16. век), начин градње и покретни налази иду у прилог народном предању да се ту заиста налази његов двор. Истраживања на Дворинама суфинансира Министарство културе Републике Србије.

Реч је о локалитету на којем су 2004. године започета археолошка истраживања у намери да се пронађе кућа последњег српског деспота Павла Бакића. Археолози су 2011. године на том локалитету пронашли цркву из 14. века.

Истраживања остатака цркве под Венчацом трајала су шест година. Налази говоре да је изграђена у српско-византијском стилу и припада добу Немањића.

Пронашли смо остатке велике цркве која је саграђена средином 14. века. То нам говоре археолошки предмети и то нам говоре остаци зидног сликарства које је било изузетно и може се поредити са сликарством Грачанице и Дечана. Таква је била и архитектура. Ово је била црква византијског типа и сигурно владарска. С обзиром на то да је била подигнута средином 14. века, готово извесно је да је њен ктитор био цар Стефан Душан – наводи Владан Милојевић, кустос-археолог Народног музеја у Аранђеловцу.

Истраживањем овог великог локалитета у срцу Шумадије, откривају се нове странице српске средњовековне историје.

Зашто је Душан одлучио да овде у овом крају, ово је Шумадија, заправо северна граница средњовековне Србије, направи овакву цркву? Још одговора на то немамо, али претпостављамо с великом одговорношћу да је овдетребало да буде епископија – додаје Милојевић.

живи на Венчацу. Године 1525. га напушта, а каже народ „ту су били двори Павла Бакића“ – напомиње археолог.

На локалитету су пронађене бројне некрополе. Гробови су пронађени и у цркви. Ускоро ће бити урађена и анализа ДНК појединих скелета, као анализа предмета и тканина нађених унутар гробова.

Имамо један гроб у којем имамо сахрањеног покојника с печатња-

Нова истраживања отвориће и додатна питања и открити значајне чињенице које су биле вековима недоступне јавности.

Предстоје нам истраживања на једном објекту који се налази северозападно од цркве и то је једна такође велика грађевина и она би могла да буде двор, мада нека размисљања и предање заправо говоре о Павлу Бакићу. То је последњи српски деспот, његово име нас је и довело на овај локалитет, јер он у 16. веку, по историјским изворима, заиста

ком, то јест сребрним прстеном, он је био и позлаћен. Његова одежда је била сва у златним нитима – каже Владан Милојевић.

Да би ово монументално здање у Дворинама било отворено за јавност неопходно је урадити потпуну конзервацију. Постоји и идејно решење за заштиту од атмосферског утицаја, као и за претварање овог локалитета у музеј на отвореном који су урадили студенти београдског Архитектонског факултета.

Д. А.

Српске судбине током револуције 1848/1849 године (83)

ФЕЛТОН

Грозничави монолог Теодора Вилинског

„Није то био само осећај раздражљивости и беса. Ајак!
У мени се, оче, тад појавио осећај забрањеног ужитка.
Уживо сам у потчињености и немоћи тога чељадета.”

Теодор Вилински узрујано и грозничаво настави свој монолог дешчанском пароху Петру Петровићу.

- Сетите се само Књиге о Јову, оче! Тамо Бог разговара са Сотоним и оставља

тог несрећног Јова на милост и немилост Нечастиво! „А Господ рече Сатани: »Ево, све што има нека је у твојој руци, само на њега не дижи руке своје.« И отиде Сатана од Господа.” Управо тако пише у Светом писму! И шта се онда догађа? Рогати прво пушта Савеје да закољеду Јовове слуге „оштрим мачем” и да му отму волове и магарице. О’ма’ затим „Огањ Божји спаде с неба и спали овце и момке, и прогута их!” Ђаво после тога доводи Халдејце који отимаду камиле и убијаду све Јовове слуге. И на крају човекубица од искона убија Јовове синове и ћери: „а ветар велик дође испреко пустиње и удари у четири угла од куће, те паде на децу и погибоше...”

- Ја вам совјетујем, помолите се милост Господу да пронађете утјешеније напаћеној души својој. Још сте увек уморни, тресе вас грозница, мој љубезни ђаконе – саветова дешчански парох.

- Нисам болесан, оче! – опирао се Теодор. - Зар је могуће да ви не видите да се ова старозаветна прича понавља? Опет је људски род препу-

штен Сотони. У свима нама понавља се страхотна прича о несрећном Јову!

- Прекините, ако Бога знате! – узрујано повиси глас поп Петар.

- Ја само трагам за Богом који нас је напустио – уздахну с болом у души ђакон.

- Шта булазниш, грешни човече? – зграну се парох - Зар се ти не бојиш Бога и његове казне?

- „Не бо даде нам Бог духа страха, но сили и љубве и цјеломудрија”, а то значи:

„Јер нам Бог не даде духа страха, него силе, љубави и разборитости!”

- Саклони ме Боже! – прекрсти се поп Петар. – Ви сте, ђаконе, здраво болесни!

- Нисам, почитајемо! Барем да јесам! Ја сам озлојеђен, оче!

- Јадна душо!

- Почитајемо оче, морам да вам признадем штогод.

- „Реци чедо” – забринутим гласом рече дешчански парох.

- Оче, мене је онај Маџар мал’не убио сас оним рогољама. Кад сам га ударио у слабине отео сам му виле, а кад сам ји подигао био сам спреман да га убијем!

- Бранили сте себе и живот ваше супруге, ђаконе мој љубезни!

- Јесте, али није то била фалинка...

- Није? – упита збуњено јереј Петровић.

- Није, оче. Беда је била та што ме

Звоник дешчанске српске цркве

у том часу, онако, сас уздигнутим рогољама у рукама, облило неко до тада сасвим непознато чувство. Није то био само осећај раздражљивости и беса. Ајак! У мени се, оче, тад појавио осећај забрањеног ужитка. Наслађив’о сам се сас страхом тог згрчитог Маџара. У устима сам осећао сладак укус гордости и надмоћи. Ужив’о сам

у потчињености и немоћи тога чељадета. Био сам спреман да га без икаквог промишленија убијем к’о последњег скота! И, верујте ми, не би ми било нимало жао због тога! Није било у мени ни трукне срама нити покајанија због таквог чувства! Само нека опијеност, острашћеност... (...)

Драгомир Дујмов

10. новембра 1444 – У бици код Варне у Бугарској, снаге турског султана Мурата III победиле су пољско-угарску војску краља Владислава III Јагеловича и ердељског војводе Јаноша Хуњадија, у српским народним песмама познатог као Сибинјанин Јанко.

10. новембра 1991 – У Вуковару су почеле уличне борбе између припадника Југословенске народне армије и хрватских полицијских снага. Јединице ЈНА освојиле су Вуковар 18. новембра.

11. новембра 1331 – Умро је српски краљ Стефан Дечански Немањић, син краља Милутина. Током владавине од 1322. осигурао је Србији премоћ на Балкану победивши Бугаре у бици код Велбужда 1330. Подигао је манастир Дечане, а његова Дечанска хрисовуља драгоцен је документ са пописом села и становника дечанског властелинства.

11. новембра 1405 – Умрла је српска кнегиња Милица, жена кнеза Лазара Хребељановића. После Косовске битке 1389. склопила је мир с Турцима и управљала Србијом у име малолетног сина Стефана. Касније се замонашила и подигла манастир Љубостиња, где је сахрањена као монахиња Евгенија.

12. новембра 1859 – Рођен је српски

архитекта Андрија Стевановић, члан Српске краљевске академије, професор Велике школе и Београдског универзитета. Пројектовао је више значајних грађевина, међу којима зграда Народног музеја и Академије наука у Београду.

13. новембра 1813 – У Његушима је рођен Петар II Петровић Његош, црногорски владика, филозоф и државник, велики епски песник, аутор славног драмско-епског дела „Горски вијенац”.

13. новембра 1871 – Рођен је Владислав Рибникар, оснивач листа „Политика” (1904), њен први директор и главни уредник. Један је од оснивача ТАНЈУГ-а и први директор те агенције (1943).

13. новембра 1899 – Умро је први српски фотограф, графичар и литограф Анастас Јовановић. Он је још 1846. године купио трећу фотокамеру у свету.

14. новембра 1984 – У Лос Анђелесу је ухапшен хрватски ратни злочинац Андрија Артуковић, министар унутрашњих послова Независне Државе Хрватске у Другом светском рату. Изручен је 12. фебруара 1986. а у мају исте године осуђен је на смрт. Умро је у затвору 1989.

15. новембра 1976 – Умро је српски глумац Миливоје Живановић, пр-

вак Југословенског драмског позоришта.

16. новембра 1912 – Почела је Битолска битка у Првом балканском рату у којој је српска војска 18. новембра потукла турску Вардарску армију Зеки паше.

16. новембра 1914 – Почела је Колубарска битка, највећа коју је српска војска водила у Првом светском рату. Битка је завршена 15. децембра победом српске војске над аустроугарским трупама под командом генерала Поћорек који је био присиљен да се повуче из Србије. Изузетне заслуге за победу у бици, у којој је заробљено око 43.000 аустроугарских војника, имао је генерал Живојин Мишић. Бугарска је одустала од уласка у рат на страни Аустро-Угарске, што је планирала како би од поражене Србије узела територије око којих су се борили у Другом балканском рату. Колубарска битка је ушла у историју ратовања и изучава се у војним школама широм света као јединствен пример где се већ скоро поражена војска за кратко време реорганизује, пређе у офанзиву и победи. У Колубарској бици Србија је изгубила 22.000 војника, имала је 91.000 рањених и 19.000 заробљеника. Губици Аустроугар-

ВРЕМЕПЛОВ

ске били су много већи, готово 29.000 погинулих војника, више од 120.000 рањених и 74.000 несталих. Српска војска запленила је и велику количину ратног материјала и оружја, укључујући два авиона, више од 140 топова, 3500 возила с муницијом и 60.000 пушака.

16. новембра 1918 – После пропасти Аустроугарске монархије у Првом светском рату, Мађарска је проглашена независном републиком.

Војвода Живојин Мишић, командант Колубарске битке

НЕВЕН

Српска гимназија „Никола Тесла“

Одржане припреме наших спортиста

Спортски тимови Српске гимназије „Никола Тесла“ сезону сваке године започињу екипним припремама ради повратка у форму, а и како би се упознали са новим играчима. Ове године су спортске припреме одржане у Будимпешти, на теренима у градском парку Варошлигет и у физкултурној сали Српске школе на Тргу ружа.

Припреме су трајале недељу дана, од 25. до 30. септембра. Кошаркаши и кошаркашице су имали тренинге два пута дневно, у трајању од по два сата. Истовремено су пратили програм тренера Немање Томашевића, одвојено на два терена.

Тренинзи су били испланирани тако што су ујутру вежбали одбрану, док је поподне фокус био на нападу, као и припреми акција и тактике за предстојећу сезону. У првих сат времена девојке и момци су са тренером радили задате вежбе за индивидуални

и групни напредак, док је друга група за то време радила на шуту. Потом су током другог два сата тренинга девојке и момци заменили задатке и тиме развијали своје способности, начин игре, а уједно се и дружили.

Иако мало другачије, али уз одличну организацију, припреме су се одржале пуном јачином. Заједно смо постали сложнији, дружили смо се на терену, али и ван њега, и уживали у могућностима које су нам пружене.

Припреме су приведене крају уочи наше мушке екипе на Петом меморијалном кошаркашком турниру „Дражен Петровић“, у Хрватској гимназији у Будимпешти. Сезона је званично отворена 29. септембра и момци су показали шта су научили током протекла четири дана. Осетили су игру, тимски дух и научили неке нове ствари.

Поред кошаркаша и кошаркашица, у исто време припреме је имала и женска одбојкашка екипа. Одбојкашице су тренирале два пута дневно у физкултурној сали Српског образовног центра „Никола Тесла“, у самом центру Будимпеште, у трајању од два сата. Јутарњи тренинзи су били базирани на кондицији и техници, а вечерњи на припреми тактике за утакмице ове сезоне. Тренинге је држала Естер Лутер, која већ седам година тренира одбојкашку екипу у Српској школи. Тренинзи су били напорни, али наше одбојкашице су сада спремне за предстојећу сезону. Ове године је дошло десет нових девојка, које су у потпуности унапредиле

екипу. Током припрема су, такође, отвориле сезону Ђачке олимпијаде у Мађарској. Сви спортисти Српске гимназије на Тргу ружа се надају да ће током целе сезоне бити успешни.

Све екипе настављају даље са редовним тренинзима, активним радом током године, све до нашег главног циља – Ђачке олимпијаде. Сви је жељно ишчекујемо и радујемо се. Свакоко желимо да покажемо сав наш уложени труд и залагање, којим ћемо, надамо се, успети да освојимо златну медаљу и да се вратитимо у нашу Српску гимназију „Никола Тесла“ као шампиони.

Антонија Санковић 12/б
Нина Вулета 10/б

Госћовање младих глумаца из Ниша

Приказана представа на тему мјузикла „Бриљантин“

Полазници глумачке школе Весне Станковић из Ниша, боравили су у посети Будимпешти и одмах по доласку обишли Културни центар „Српски венац“, где су их дочекали професорка Зорица Јурковић Ембер и члан драмске секције Српске гимназије „Никола Тесла“, Димитрије Петровић.

Након кратког програма добродошлице, допратили су их до Српског образовног центра „Никола Тесла“, где смо имали заједничку пробу. Показали су

нам разне вежбе, углавном за концентрацију, а после тога смо ми њима показали неке од наших најдражих игара, као што су „хи, ха, хо“, или игра „стоп“, коју смо заједно играли

до краја пробе. Наши гости су, потом, отишли до хостела да се распакују и одморе до вечере. Дочекали смо их на вечери, после које смо отишли да им покажемо нека од најзанимљивијих места у околини. Прошетали смо заједно кроз Улицу Ваца, све до Трга Деак Ференц, где смо се дружили и причали. Отпратили смо их до хостела и они су отишли у своје собе да се одморе за сутрашњи наступ. Ми смо отишли у наш ђачки дом.

Сутрадан, након доручка, гости су стигли у аулу наше школе, да се припреме за представу. Представа је била на тему мјузикла „Бриљантин“. Глума, певање и плесни покрети наших другара из Ниша су били изван-

редни. Одушевили су нас својим талентом за плес и глуму.

Након представе, која нас је оставила без речи, остали смо у аули да им честитамо и да се дружимо. Увече смо им показали чувени Парламент Мађарске и базилику Светог Иштвана. Прошетали смо поред мирног Дунава. У хостелу смо се још мало дружили, пожелели једни другима срећан пут и растали. Сутра ујутру, пре поласка, професорка наше драмске секције Зорица Јурковић Ембер госте је одвела да виде величанствени Трг хероја, а нешто касније су посетили и прелепу Сентандреју. Ту су се растали, и Нишлије су кренуле на пут назад, у нашу дивну Србију.

Ања Танасковић, 11/ц

СРПСКА САМОУПРАВА
ИЗ СЕГЕДИНА
ОРГАНИЗУЈЕ

Српски бал

СУБОТА
НОВЕМБАР 25 2023
19 ЧАСОВА

Сент Гелерт Форум, улица Дорожма бр.4 (задњи улаз) у Сегедину

Српски бал биће богатији за културно-уметнички програм који ће извести деца из Српске школе "Никола Тесла" из Сегедина. « Оркестар „Село“ има задужење за наше расположење.

Улазница са вечером 9.000фт/ по особи!
Места су ограничена!
С љубављу очекујемо Вашу пријаву до 15. новембра 2023 године.

Карте се могу купити у секретаријату школе у улици Штефанија бр.7 и недељом између 11 и 12 часова
улица Шонођи 3, Сегедин-просторија српске самоуправе.

Контакт:
+36 20 976 6826 +36 70 612 8307 +36 30 290 2330

MEGVALÓSULT A MAGYAR KORMÁNYTAMOGATÁSÁVAL

СРПСКА ТРАВОСАВНА ЦРКВА СЕГЕДИНА - БУДИМПЕШТА

КОНЦЕРТ

ОМЛАДИНСКОГ ХОРА
СРПСКОГ ПЈЕВАЧКОГ ДРУШТВА
"ЈЕДИНСТВО"
(1839)
Котор, Црна Гора
Директор: *Илија Кривошевић*

ПЕТАК
10. НОВЕМБАР
2023.

18:00

ТЕКЕЛИЈАНУМ
Veres Pálme 17.,
Budapest 1053

Добро доћи у Српску

Храм Свештог великомученика Георгија
у Будимпешти

РАСПОРЕД БОГОСЛУЖЕЊА ЗА МЕСЕЦ НОВЕМБАР 2023.

11. 11. субота – Вечерње	16 ч.
12. 11. недеља – Света Литургија	10 ч.
15. 11. среда – Вечерње ма Светог Великомученика Георгија – Ђурђи у Света Литургија	10 ч.
18. 11. субота – Вечерње	16 ч.
19. 11. недеља – Света Литургија	10 ч.
20. 11. понедељак – Вечерње	16 ч.
21. 11. уторак – Сабор Светог Архангела Михаила – Аранђеловдан Света Литургија	10 ч.
25. 11. субота – Вечерње	16 ч.
26. 11. недеља – Света Литургија	10 ч.

Јутрење се служи сваког дана у 8 ч.
Вечерње се служи суботом
и уочи празника у 18 ч.

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ
НА ТАЛАСИМА
ПРВОГ ПРОГРАМА
РАДИО БЕОГРАДА

СВАКОГ ПЕТКА ОД 21 ЧАС
У ЕМИСИЈИ
"ВЕЧЕРАС ЗАЈЕДНО"
АКТУЕЛНОСТИ ИЗ ЖИВОТА
СРПСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ
У МАЂАРСКОЈ

НН Српске недељне новине

Позив за предлажање кандидата за СВЕТОСАВСКУ НАГРАДУ И ПОВЕЉУ САВА ТЕКЕЛИЈА 2024.

Позивамо вас да дате своје предлоге за кандидате за добијање **Светосавске награде 2024**. У обзир долазе заслужни појединци или организације, који су својом дугогодишњом делатношћу знатно допринели очувању српства у Мађарској. Такође вас позивамо да пошаљете своје предлоге за доделу награде **Повеља Саве Текелије 2024**. Ово признање се додељује појединцима или организацијама који су допринели очувању културних и верских добара Срба у Мађарској. Према Правилнику ССМ о додељивању награда који се налази на веб-страници www.szerb.hu, предлоге са детаљним образложењем могу да

дају чланови Скупштине ССМ, месне српске народносне самоуправе, српске цивилне организације, институције ССМ и појединци, припадници српске заједнице. Предлози се достављају писменим путем на адресу Самоуправе Срба у Мађарској (Szerb Országos Önkormányzat, 1055 Budapest, Falk Miksa u. 3), са назнаком „Предлог за Светосавску награду ССМ 2024“, односно „Предлог за Повељу Сава Текелија 2024“. Предлози се могу доставити и електронским путем, на адресу: ssm@t-online.hu.

Рок за приспеће ваших предлога је **15. новембар 2023.** године до 24.00 часова. Предлози који стигну после овога рока се неће разматрати, па вас зато молимо да своје предлоге пошаљете на време.

Самоуправа Срба у Мађарској
(тел: +36/ 1 331-5345; e-mail: ssm@t-online.hu)

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СЕРБСКЕ

НАРОДНЕ НОВИНЕ.

www.snnovine.com

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ – Лист Срба у Мађарској ♦ Издавач: Српски медијски центар (ДОО-Кфрт) ♦ За издавача: Радојка Филаковић ♦ Главни и одговорни уредник: др Драган Јаковљевић ♦ Финансијер: Кабинет мађарског премијера (Miniszterelnökség) и Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. ♦ Пошторейџер: Иван Јакшић ♦ Седиште редакције: Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ♦ Поштанска адреса: Szerb Országos Önkormányzat, Szerb Hetilap, Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ♦ Web: www.snnovine.com ♦ Графички прелом листа: Тибор Фуксел ♦ За штампању Szedéstűköt Vt.: Ференц Ибош ♦ Текстуралне прилоге и фотографије примамо искључиво у електронској форми. Уредништво задржава право лекторске обраде и скраћивања текстова у складу са расположивим новинским простором. ♦ СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ су 2013. године награђене угледним друштвеним признањем – ВЕЛИКОМ ПЛАКЕТОМ УДРУЖЕЊА КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ, за објективно и правовремено информисање, неговање српског језика и ћирилице и јачање веза српске заједнице у Мађарској са матичном државом Србијом и Удружењем књижевника Србије. ♦ HU ISSN 2061-0238

Свети великомученик Димитрије Солунски

Верује се да је Свети великомученик Димитрије Солунски Мироточиви (280–306), хришћански светитељ, живео у Солуну, у данашњој Грчкој. Током средњег века је поштован као један од најважнијих православних војника међу светитељима. Слави се 8. новембра по грегоријанском, односно 26. октобра по јулијанском календару. Унутар цркве у Солуну, налази се саркофаг са моштима Светог Димитрија.

Култ светог ратника Димитрија је распрострањен и код Срба захваљујући великој духовној блискости са грчким народом, где је овај светитељ веома слављен још од времена турске најезде. Димитрије је по очевој смрти наследио војводско звање, а како је васпитаван у хришћанском духу, он је проповедао хришћанство, уместо да га, по заповести и налогу цара Максимијана, истребљује. Цар, сазнавши да је намесник Димитрије хришћанин и да је многе, уместо да их одврати, управо превео у хришћанство, нареди те Димитрије буде прво утамничен, а затим избоден копљима, усред молитве.^[1] Тело му би бачено, али га хришћани тајно узеше и сахранише. На месту где је свети сахрањен, велможа Леонтије из Илирије, излечен од тешке болести над гробом овог мученика, у знак захвалности подигао је цркву. Приликом ископавања темеља цркве пронађене су мошти Светога великомученика Димитрија.

Свети Димитрије се сматра заштитником Солуна, јер је спасао град од непријатељске војске; исцелитељем болесника и невољника. Руси га такође славе и сматрају покровитељем и заштитником Сибира. Сви православни хришћани и верни славе овог великомученика верујући у његове исцелитељске моћи које су многи помогле.

У Србији и Републици Српској се Свети Димитрије празнује и као крсна слава Митровдан, а у многим крајевима је ово и дан одржавања заве-

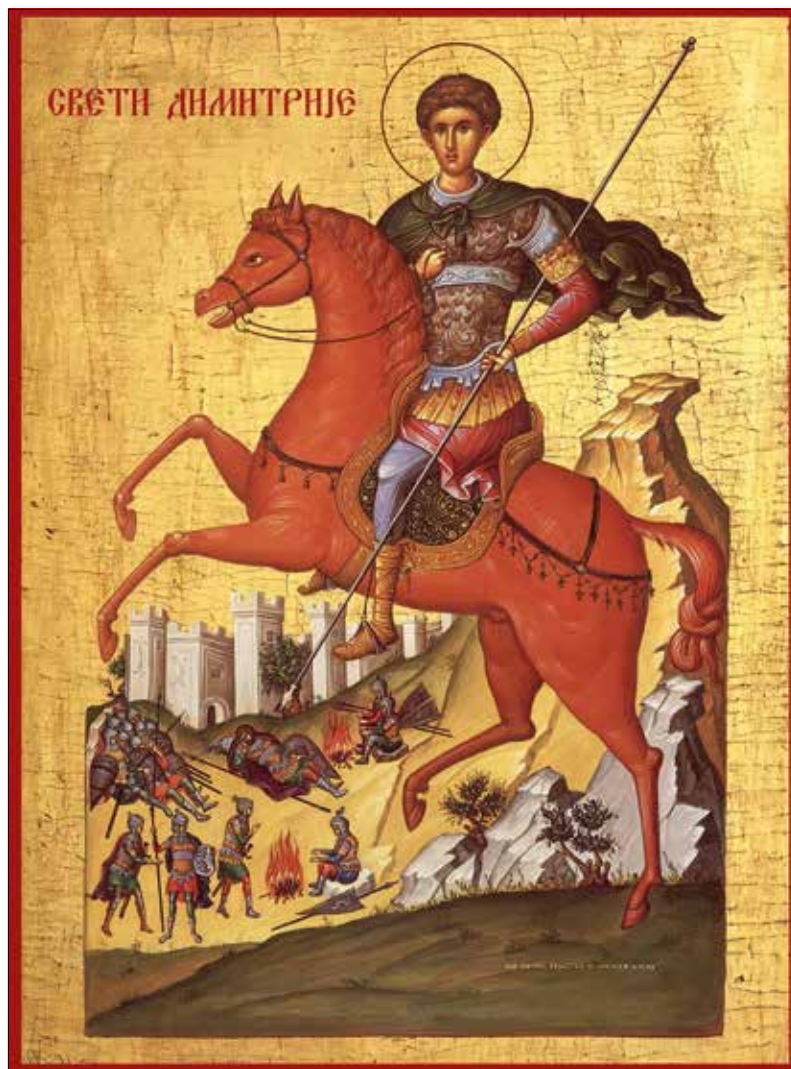
тина – преслава. По броју свечара, Митровдан је пета слава у Србији. Градови у Србији Косовска Митровица и Сремска Митровица добили су име по Светом Димитрију Солунском Мироточивом. Многи храмови помесних православних цркава посвећени су овом светитељу ранохришћанске епохе. Међу њима је и саборни храм најмногљудније и најгушће насељене београдске грађанске и црквене општине Нови Београд. Марков манастир, манастир Велика Ремета и манастир Дивљане су му посвећени.

Мошти су скоро осам векова биле у Италији у граду Сан Лоренцо, али су на тражење Грка враћене (већи део) у Солун 1978. (глава) и 1980. већи део остатка моштију

По томе какво је време на Митровдан, веровало се да ће бити следеће лето. Иначе Митровдан се светкује и као бећарски празник и овчарски дан, јер су се на овај дан исплаћивали бећари – чувари стоке.

Према народном предању, хајдуци су се растајали на Митровдан ради зимске паузе а састајали поново на Ђурђевдан (Ђурђевданак, хајдучки састанак; Митровданак, хајдучки састанак).

Црква Светог Димитрија у Солуну је најважнија и највећа црква у том граду. Свети Димитрије је заштитник града Солуна. Црква датира из времена Византијског царства, када је Солун био други по величини град у Византији, одмах после Константинопоља (Цариграда). Храм се налази на

светској културној баштини од изузетног значаја од 1989. године.

Прва црква саграђена је око четвртог века, на месту римског купатила. Неколико пута је разарана од пожара, а на крају је црква саграђена као петобродна базилика (629–634), ово је облик цркве који се задржао до данас. Мозаици који се данас налазе у

мљани држали Светог Димитрија и погубили га.

Унутар цркве налази се саркофаг са моштима Светог Димитрија. Црква данас представља један од најлепших примера палеохришћанских и византијских споменика културе у Солуну, а налази се у истоименој улици.

Д. А.

цркви представљају ретке примере уметности преживеле из доба Иконоборства. Након освајања Солуна од стране Турака 1430. године, црква је претворена у џамију, а после ослобађања Солуна у балканским ратовима, освештана је и поново јој је враћено звано.

Храм је, нажалост, страдао 1917. године, у великом солунском пожару, али је рестаурирана између 1926. и 1948. године. Приликом функционисања цркве као џамије и великог оштећења у пожару из 1917, највећи део мозаика из византијског периода је уништен. Каснија ископавања су открила делове римског купатила, који се и данас могу видети унутар цркве, где су Ри-

ORGANIZATOR: SRPSKA SAMOLPRAVA 10. KVARTA

ALEKSANDAR PETROVIC NEMANJA NIKOLIC

NEDA NIKOLIĆ
TRIO

KONCERT

SUBOTA
25. NOVEMBAR 2023.
19:00

TÖKÖLYANUM / TEKELIJANUM

1053 BUDAPEST, VERES PÁL NÉ U. 17.
ULAZ SLOBODAN!
INFO: +36 20 523 12 91

VÁROSE